

Hr.Ms. Soerabaja

(ex De Zeven Provinciën)

Technische gegevens

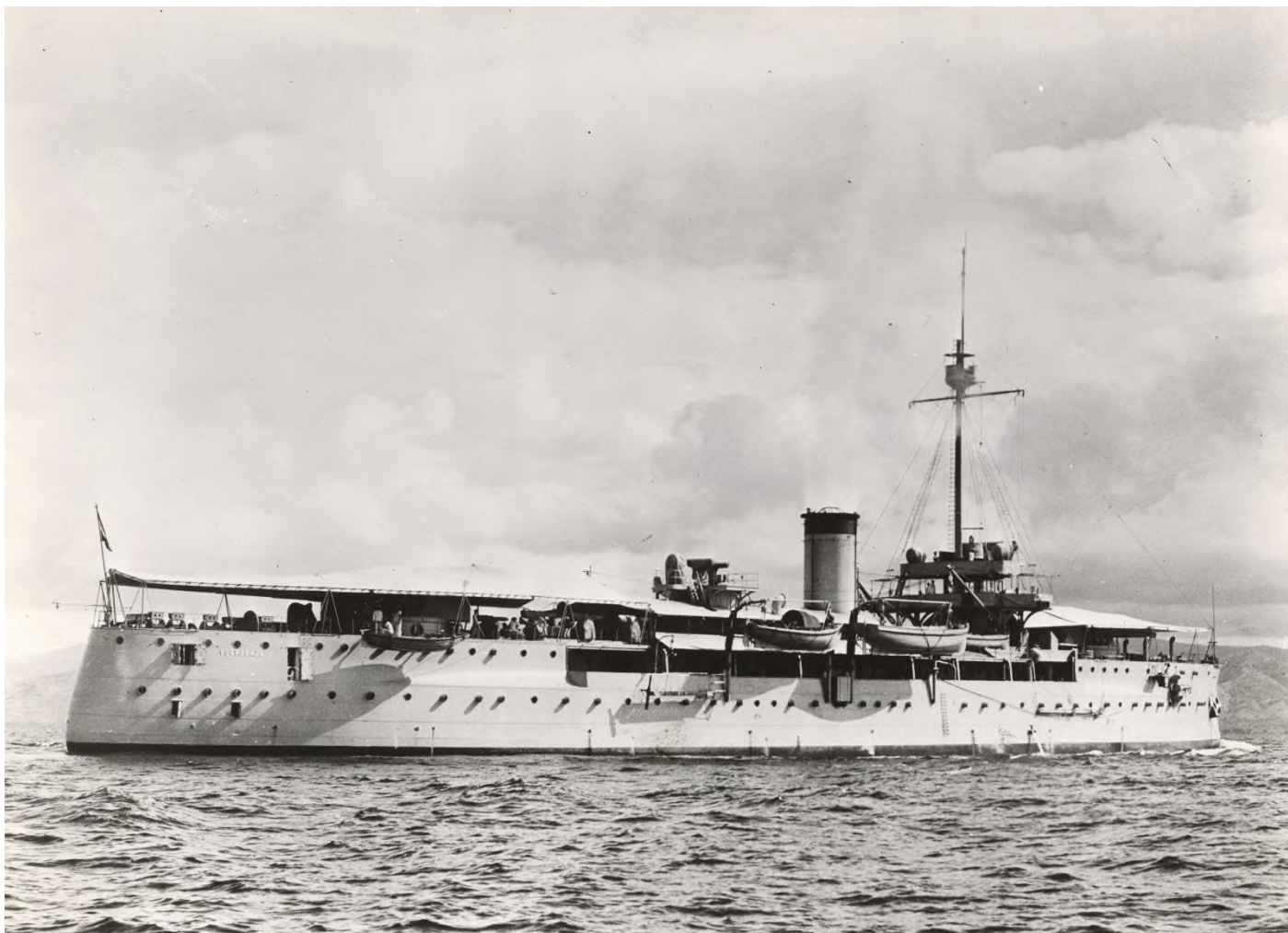
Bouwwerf:	Rijkswerf te Amsterdam
Indienstgesteld als Soerabaja	1936
Uitdienstgesteld:	18 februari 1942
Grootste lengte:	101,5 meter
Grootste breedte:	17,1 meter
Diepgang:	6,15 meter
Waterverplaatsing standaard:	5.644 ton
Waterverplaatsing volbeladen:	6.510 ton
Machine-installatie:	Triple expansiemachine, 8 Werkspoorketels
Machinevermogen:	8.516 pk
Maximale snelheid:	16 knopen
Bunkercapaciteit:	700 ton kolen
Actieradius:	5.100 zeemijlen bij 8 knopen, 2.100 zeemijlen bij 16 knopen
Bemanning:	448 koppen??
Bewapening bij ombouw tot Kanonneerboot	2 x 28cm kanons 6 x 40 mm, 2 x 12,7mm en 12 x 6,5 mitrailleurs

Hr. Ms. De Zeven Provinciën was bij haar indienststelling in 1910, door Prins Hendrik, het grootste pantserschip van de Koninklijke Marine. Het ontwerp was afgeleid van de Britse HMS Dreadnought (18.400 ton) maar met slechts twee 28cm kanonnen was het eigenlijk een grotere versie van de Nederlandse pantserscheperen van de Jacob van Heemskerck-klasse van 5.000 ton. Van 1911 tot en met 1918 verbleef het schip in Nederlands Oost-Indië om vooral het koloniale gezag uit te oefenen en de Nederlandse neutraliteit te controleren. In 1919 kwam het pantserschip terug naar Nederland voor groot onderhoud dat twee jaar zou duren. In deze periode werd de 7,5cm mortier verwijderd. In 1921 vertrok Hr. Ms. De Zeven Provinciën voorgoed naar de Oost.

In 1933 kreeg De Zeven Provinciën wereldwijde bekendheid vanwege de muiterij van 4 tot 14 februari van dat jaar. Begin jaren 30 werd een aantal bezuinigingen bij de Koninklijke Marine doorgevoerd die leidden tot loonsverlagingen. Verder voelden de inlandse bemanningsleden op de Nederlandse oorlogsscheperen zich tekortgedaan omdat zij aan boord een veel lagere status hadden dan de Europese opvarenden en daardoor een substantieel lagere gage ontvingen terwijl zij dezelfde verantwoordelijkheden hadden. Bovendien heerste in die tijd een vijandig klimaat binnen de Koninklijke Marine vanwege de enorme hiërarchische kloof tussen officieren en manschappen. Na de zoveelste aankondiging van een loonsverlaging overmeesterde een gedeelte van de bemanning van de De Zeven Provinciën het schip dat voor anker lag op de rede van Oleh-leh, Sumatra, door de officieren gevangen te nemen. De commandant en een groot gedeelte van de officieren bevonden zich op dat moment aan wal. Het pantserschip vertrok naar Soerabaja, Java, om te onderhandelen over de salarissen. Een Fokker T-4 bommenwerper van de Marine Luchtvaart Dienst (MLD) kreeg op 10 februari de opdracht om, als waarschuwing aan de muitende bemanning, een bom voor de boeg van het schip te gooien. De afgeworpen bom viel echter op het voorschip waarbij 23 bemanningsleden omkwamen. In de dagen daarna werd het schip overmeesterd door mariniers en opgebracht naar Soerabaja, Java. De overlevende muiters kregen zware gevangenisstraffen en Hr. Ms. De Zeven Provinciën werd uit dienst gesteld.

Het beschadigde pantserschip werd in Soerabaja gerepareerd en verbouwd tot opleidingsschip waarbij de 15cm, 7,5cm en 3,7cm kanonnen vervangen werden door 6 x 40mm en 12 x 6,5mm mitrailleurs. De marine vond dat het schip de naam De Zeven Provinciën niet meer waardig was en toen het schip, dat tijdens de verbouwing geclassificeerd werd als kanonneerboot, in 1936 weer in dienst werd gesteld kreeg het de naam Hr. Ms. Soerabaja. Vanaf de mobilisatie in Nederlands Oost-Indië, mei 1940, werd de Soerabaja kustverdedigingschip bij Soerabaja, Java.

Medio december 1941 besloten de Nederlands Oost-Indische en Australische regeringen om Portugees Timor te bezetten om te voorkomen dat de Japanners dit neutrale gedeelte van Timor in zouden nemen om er een bruggenhoofd te vestigen. Op 15 december ankerde Hr. Ms. Soerabaja voor Koepang, de hoofdstad van het Nederlandse deel van Timor. 's Nachts scheepten zich 200 soldaten van het Koninklijk Nederlands

Hr. Ms Soerabaja (1936-1942) (ex-pantserschip "De Zeven Provinciën" 1910-1933)

Indische Leger (KNIL) en 200 manschappen van de *Australian Imperial Force* in op het Nederlandse oorlogsschip. De volgende morgen ging het oude schip op weg naar Dili, de hoofdstad van het Portugese deel van Timor, voorafgegaan door Hr. Ms. Canopus van de gemilitariseerde Gouvernements Marine. Aan boord van dit schip bevonden zich een Nederlandse en een Australische onderhandelingsofficier. Op 17 december kwamen de schepen aan voor Dili, maar de Soerabaja bleef buiten de territoriale wateren wachten. De Canopus debarkeerde de onderhandelingsofficieren te Dili waar zij de Portugese gouverneur verzochten geallieerde troepen toe te laten. De gouverneur vroeg een uur bedenktijd maar toen dit uur verstreken was en een positief antwoord vooralsnog uitbleef, verstoomde Hr. Ms. Soerabaja tot 100 meter voor de kust van Dili en het ontschepen van de troepen nam een aanvang. Ruim een uur later, omstreeks 12:45 uur, stonden de 400 geallieerde militairen aan land en nam de Soerabaja voor de stad positie in om, indien nodig, in te grijpen met de beide 28cm kanonnen. De 800 manschappen van de Portugese gouverneur verzetten zich echter niet zodat de bezetting van Portugees Timor een zeer vreedzaam karakter had. De Soerabaja keerde daarop terug naar Java.

Op 18 februari 1942 werd Hr. Ms. Soerabaja voor de haveningang van Soerabaja door een Japanse luchtaanval tot zinken gebracht. Een Japanse bom viel precies in de schoorsteen en kwam tot ontploffing onder in het schip waarna het vrijwel rechtstandig zonk. In het najaar van 1944 werd het schip op last van de Japanners gelicht en enige tijd als drijvende luchtafweerbatterij in het Westervaarwater, de westelijke vaargeul naar Soerabaja, gebruikt. Het zwaarbeschadigde schip dat bovendien ruim tweeënehalf jaar in gezonken toestand voor de haven had gelegen kon echter maar moeilijk drijvende worden gehouden. Daarom besloten de bezetters in 1945 het schip af te zinken in het Westervaarwater op vijf mijl van het Djamocangrif. Het wrak ligt daar nog steeds.

Het opleidingsschip, in het bassin van het Marine Etablissement te Soerabaja, werd door Japanse bommenwerpers tot zinken gebracht.

Daarbij kwamen om :

1 Apipi, onbekend Raden	Onbekend	00-00-1908	18-02-1942	Stoker Olieman KM
2 Gras, Jacob	Wedde	16-09-1906	18-02-1942	Machinist KM
3 Hofmeijer, Jan	Nijmegen	10-06-1907	18-02-1942	Sgt Machinist KM
4 Moedjijono, onbekend	Onbekend	00-00-1898	18-02-1942	Stoker Olieman KM (1908 ?)

Van de gewonden overleden er spoedig 7 in de Centrale Burgelijke Ziekeninrichting te Soerabaja.

1 Basoeki, Johannes Franciscus	Plasoean	07-08-1922	24-02-1942	Stoker III KM
2 Dijk van, Jacob	Gendt	10-05-1917	19-02-1942	Korpl Machinist KM
3 Dloko Oentoeng,	Onbekend	01-07-1923	24-02-1942	Stoker III Km
4 Hoeymans, Arie Jacobus	Strijen	27-01-1906	20-02-1942	SM Machinist KM
5 Marsidik, onbekend	Onbekend	01-01-1925	24-02-1942	Lrl Stoketr III KM
6 Noordhoff, Douwe	Leeuwarden	23-03-1908	25-02-1942	Sgt Machinist KM
7 Said, onbekend	Onbekend	00-12-1924	24-02-1942	Inh Lrl Stoker III KM
8 Sijatauw, P	Onbekend	00-00-1903	18-02-1942	Inh Stoker III KM